

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta ja muutoksista valtiosopimukseen vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä (vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttaminen)

U 15/2020 vp (EJ 2/2020 vp – E 45/2019 vp)

Tuukka Taipale, neuvotteleva virkamies
Perustuslakivaliokunta 5.6.2020

Tausta

- Yhteisen kriisinratkaisurahaston **yhteisen varautumisjärjestelyn** perustaminen Euroopan vakausmekanismin (EVM) yhteyteen
- Poliittinen päätös varautumisjärjestelyn mahdollisesta **aikaistetusta käyttöönnotosta** myöhemmin tänä vuonna riskien vähenemisarvion perusteella
- Aikaistettuun käyttöönottoon liittyy nyt esitettävät **rajatut muutokset vakausmaksuja koskevaan valtiosopimukseen**
- Alkuperäisen kiireellisen aikataulun vuoksi ja eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi asiasta annettiin poikkeuksellisesti valtioneuvoston jatkoselvitys 13.2.2020 (EJ 2/2020 vp).
 - Tällä kirjelmällä asia saatetaan perustuslain 96 §:n mukaisesti eduskunnan käsiteltäväksi.
 - Kirjelmässä esitetty valtioneuvoston kanta vastaa mainitussa jatkoselvityksessä esitettyä kantaa.
 - Muutossopimusluonnoksen säädökset sekä muutossopimukseen liittyvä mahdollinen yhteinen julistus tarkentunut, minkä lisäksi perustuslaillista analyysia on täydennetty.
- Euroryhmän oli tarkoitus saavuttaa **poliittinen sopu** muutoksista 16.3.2020 kokouksessaan.
- Korona muuttii agendan ja lykkäsi sovun tuonnemmaksiksi – aikataulu jäi ja on edelleen auki.

Suhde perustuslakiin

- **Päätöksenteko sopimuksesta**
 - Rinnastuu sisällöltään ja vaikutuksiltaan unioniasioihin, eduskunnan suostumus oli tarpeen sopimusta hyväksyttäessä
- **Eduskunnan budjettivalta**
 - Muutossopimuksen muutokset ajallisesti ja määrällisesti rajatut, luovat puskuria julkisten varojen käytölle (vakaussmaksut kerätään pankeilta)
 - Varautumisjärjestely nykyisen EVM:n pääomarakenteen puitteissa (tarkkarajaiset, tunnetut ja muuttumattomat enimmäisvastuut)
 - Päätöksenteko vaihtoehtoisten rahoituslähteiden käyttämisessä ei muutu, ylim. vakaussmaksut käytettävissä riippumatta lainan myöntäjästä
- **Rahasto-osuuksien välinen lainaus**
 - Edelleen vapaaehtoista; ei kuitenkaan velvoitetta palauttaa lainaa vastaavaa määrää ylimääräisiä vakaussmaksuja (koska kustannusten taakanjako muuttuu)
 - Päätöksenteko ennallaan: varojen siirto voimaan ainoastaan ellei kukaan käytä vastustusoikeutta
- **Kriisinratkaisurahaston täydentävät rahoitusjärjestelyt**
 - Kansallinen lainajärjestely ja rahasto-osuuksien lainaamista koskevan pyynnön enimmäismäärä ovat tarkkarajaisia ja niihin liittyvät valtuudet on kertaalleen hyväksytty ja edelleen voimassa (TA2016 28.01.92)
- **Muutossopimuksen soveltaminen ja voimaantulo**
 - Voimaantulo, [viivytetty soveltaminen] ja luonnos yhteisestä julistuksesta muutossopimuksen samanaikaisesta ratifiointista EVM-muutossopimuksen kanssa
- **Yhteenveto:**
 - Ei muuta kriisinratkaisumekanismissa lähtökohtaisesti toteutettavaa sijoittajavastuuta tai valtion mahdollisuuksia vastata perustuslain mukaisista velvollisuuksista.
 - Ei Suomen täysivaltaisuuteen ja eduskunnan budjettivaltaan liittyvää perustuslaillista estettä varautumisjärjestelyn aikaistetulle käyttöönotolle ja valtiosopimuksen muuttamiselle esitetyllä tavalla riskien vähenemistä koskevan arvion pohjalta.

Valtioneuvoston kanta (U 15/2020 vp ja EJ 2/2020 vp)

- Hallitusohjelman mukaan Suomi toimii aktiivisesti pankkiunionin viimeistelemiseksi ottaen huomioon pankkien riskitasot.
- Suomi **voi lähtökohtaisesti hyväksyä**, että mikäli varautumisjärjestely päätetään ottaa käyttöön aikaistetusti, samassa yhteydessä voidaan tehdä vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehtyyn sopimukseen rajattuja muutoksia, joilla pankkisektorilta kerättävät ylimääräiset vakausmaksut tuotaisiin yhteisen taakanjaon piiriin samanaikaisesti varautumisjärjestelyn käyttöönoton kanssa eli ennen sopimuksessa tarkoitetun siirtymäkauden loppua.
- Suomi muodostaa **lopullisen kantansa** varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöönottoon eurooppalaisten instituutioiden (komissio, kriisinratkaisuneuvosto, Euroopan keskuspankki) tekemän pankkisektorin **riskien vähenemisarvion** ja oman itsenäisen riskien vähenemisarvionsa **perusteella**.

Asian jatkokäsittely

- Euroryhmän oli tarkoitus saavuttaa poliittinen sopu muutossopimuksen sisällöstä jo 16.3.2020.
- Korona muuttii agendan ja lykkäsi poliittisen sovun tuonnemmaksi – aikataulu jäi ja on edelleen auki.
- Molempien muutossopimusten allekirjoitusaikataulu myös auki.
- Korona-tilanne vaikuttanee prosessiin ja/tai sisältöön. Hyvä huomata ainakin:
 - EVM:n yhteyteen perustettu uusi pandemiatukiväline (yht. 240 mrd.)
 - Vaikutukset pankkisektorin riskeihin
 - Uudet lainsäädäntöaloitteet, kuten KOM ehdotus väliaikaisista muutoksista pankkien vakavaraisuus ja tilinpäätössääntelyyn (U 17/2020 vp, annettu 20.5.2020)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

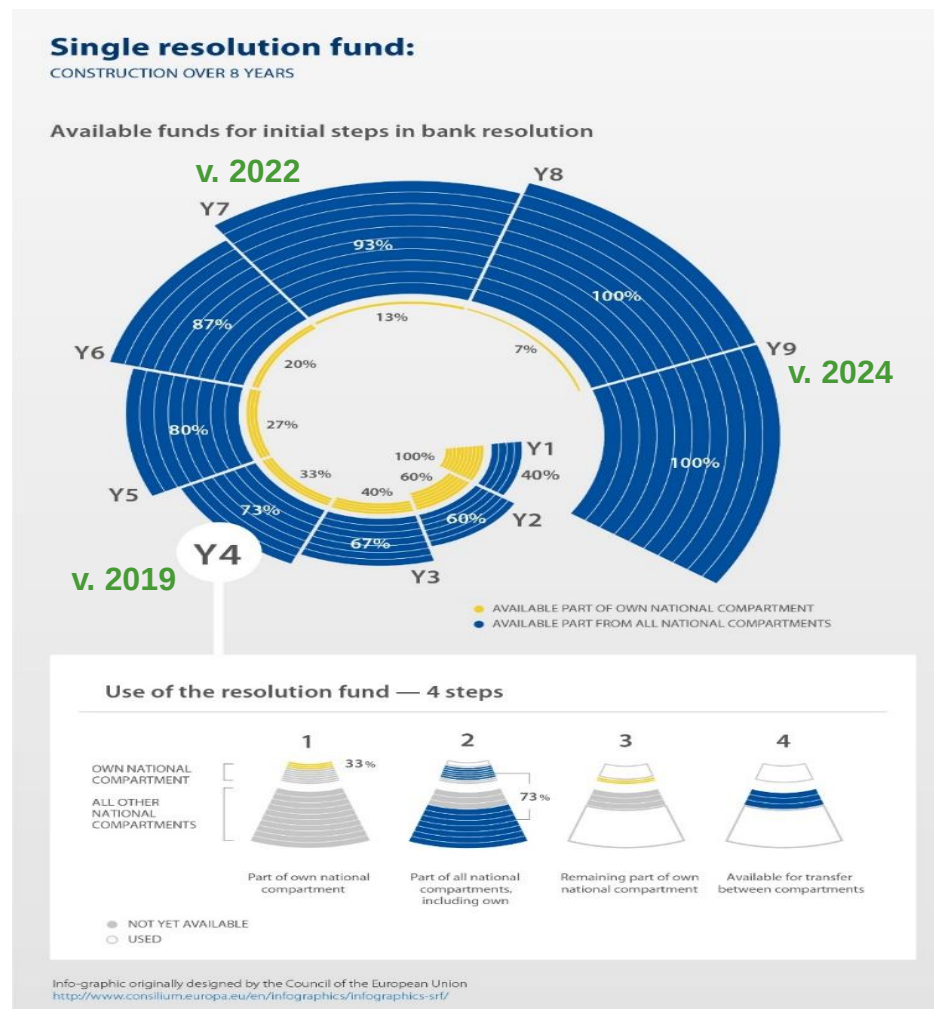
Tuukka Taipale,
Puh. 0295 16001 (vaihde)
etunimi.sukunimi@vm.fi
www.vm.fi

Nykytila: kustannusten taakanjako rahastoa käytettäessä

- Muutokset kohdistuvat pääosin **sopimuksen 5 artiklaan**, jossa määrätään kustannusten taakanjaosta seuraavasti:

1. Kansalliset rahasto-osuudet, joita kriisinratkaisu koskee
2. Kaikki rahasto-osuudet (ml. omat)
3. Jäljellä olevat varat kansallisissa (joita kriisinratkaisu koskee) rahasto-osuuksissa
4. Ylimääräiset jälkikäteen kerättävät vakausmaksut (kansallisia)
5. Muut yksityiset tai julkiset lähteet, rahasto-osuuksien väliset lainat

- Vuonna 2024 rahaston varat **täysin yhdistyneitä**

Keskeiset muutokset

- Pankeilta kerättävät ylimääräiset vakaussmaksut tuodaan, nykysopimuksesta poiketen, yhteisen taakanjaon piiriin jo siirtymäkauden aikana
- Ylimääräisiin vakaussmaksuihin turvautuminen kuitenkin porrastettu kaksivaiheisesti:
 1. Rahoitusvajeen kattavat ensin (30 prosenttiin ylimääräisistä vakaussmaksuista saakka) ne sopimusosapuolet, joita kriisinratkaisutilanne koskee
 2. Loppuosan (70 prosenttiin ylim. vakaussmaksuista saakka) kattaa kaikki sopimusosapuolet ml. edellisen vaiheen sopimusosapuolet
- Siirryttäessä kohti vuotta 2024 ensimmäinen kohta menee kohti 0 ja toinen kohta 100 %:iin
 - Ylimääräiset vakaussmaksut **rajattu** SRM-asetuksen 71 artiklan mukaisesti (3 x vuotuiset vakaussmaksut p.a.), varautumisjärjestelyn erääntymisaikaan (3 v.) sekä rahaston kokoon.
 - →Kriisinratkaisutapausten kumulatiivisuus huomioitu
- Muutokset lisäksi ajallisesti rajattuja: kohdistuvat siirtymäkauden 2-3 viimeiseen vuoteen
- **Myös artiklaan 7 muutos:** ylimääräisten vakaussmaksujen sijaan voidaan hyödyntää rahaston ei-mutualisoituja varoja lainaperusteisesti ja edelleen vapaaehtoisesti. Ei velvoitetta palauttaa lainattuja varoja ylim. vakaussmaksujen muodossa (johtuen ym. muutoksesta taakanjaossa).
- Voimaantulolauseke tavanomainen: muutossopimus voimaan kun pankkiunioniin osallistuvat sopimusosapuolet ovat tallettaneet ratifiointi- tai hyväksymiskirjansa.
- **[Viivytetty soveltaminen:** päätös riskien vähenemisen riittävästä edistymisestä ja varautumisjärjestelyn perustaminen laukaisevat soveltamisen.]
- Luonnos yhteisestä julistuksesta muutossopimuksen samanaikaisesta ratifioinnista EVM-muutossopimuksen kanssa (mahd. liite)

Vaikutukset

- **Suomen pankkisektori**

- Altistuu toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan mahdollisen pankkikriisin rahoittamiseen ylim. vakaussmaksujen muodossa jo siirtymäaikana.
- Toisaalta, mahdolliseen kotimaiseen pankkikriisiin myös enemmän muiden jäsenvaltioiden vakaussmaksujen rahoituskapasiteettia saatavilla. *Nettovaikutus?*
- **Arvio:** enimmäisaltistumaa voidaan arvioida vuoden 2019 vakaussmaksuluvuilla
 - 216 milj. € x 3 (SRM-asetus 71 artikla) x sovellettava % (x rahoitettavan lainan erääntymisaika (3 v.))

- **Suomalainen veronmaksaja**

- Puskurit ennen mahdollista veronmaksajien rahoihin turvautumista kasvavat esitetyillä muutoksilla
- Epäsuora vaikutus riskiasemaan EVM-perustettavan varautumisjärjestelyn kautta.
- Varautumisjärjestely perustetaan EVM:n nykyisen pääomarakenteen puitteissa:
→ Suomen enimmäisvastuut muuttumattomat, tarkkarajaiset ja tunnetut